

Aan:

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Commissie Economische Zaken en Klimaat

Amsterdam, 5 april 2019

Onderwerp: Inbreng Open State Foundation ten behoeve van rondetafelgesprek Handelsregisterwet

Geachte Kamerleden,

Het Nederlandse Handelsregister is een van de meest waardevolle databronnen die nog niet als open data beschikbaar is. Wij pleiten daarom vanuit Open State Foundation al meerdere jaren voor het beschikbaar stellen van het Handelsregister als open data en zien het Databankenrecht als een bedreiging hiervoor. Een open Handelsregister is noodzakelijk voor het bestrijden van criminaliteit, van belang voor rechtsgeldigheid en is te zien als een bron voor innovatie en nieuwe toepassingen.

Gebruiksdoelen van een Open Handelsregister

Landen zoals Frankrijk, België, Denemarken en het Verenigd Koninkrijk hebben gratis en open toegang tot het Handelsregister gerealiseerd.¹ Zij geven aan dat gratis toegang tot het Handelsregister van grote waarde is voor innovatie en hebben er daarom voor gekozen om barrières die toegang en gebruik tegengaan te verwijderen.

Tegen al deze ontwikkelingen in, zou met het in het voorliggende wetsvoorstel voorgestelde databankenrecht de toegang tot 'ons' handelsregister juist worden beperkt. Maatschappelijke organisaties, journalisten, onderzoekers, bedrijven en overheden zouden met open data van het Handelsregister nieuwe analyses of toepassingen kunnen maken die nu vanwege de betaalmuur of in de toekomst vanwege het Databankenrecht niet betaalbaar of mogelijk zijn. Denk aan nieuwe dienstverlening door het combineren van databronnen, analyses over bedrijfstakken, het aantal werknemers per regio of onderzoek naar witwassen of corruptie zoals de Panama Papers.

Dankzij het hergebruik van data van het KNMI en vervoersbedrijven kan eenieder in de samenleving gebruik maken van tal van nuttige toepassingen die gemaakt zijn door derde partijen. Denk aan Buienradar, Google Maps, 9292 en OVinfo. Deze weg kan de Nederlandse overheid ook inslaan met de KvK. Met een Open Handelsregister kunnen organisaties en bedrijven nieuwe toepassingen, onderzoeken of services maken met open data over bedrijven.

Europese ontwikkelingen richting open data

Op 4 april 2019 heeft het Europees Parlement ingestemd met de herziening van de Public Sector Information (PSI) Directive.² Deze zal binnen twee jaar geïmplementeerd moeten worden in een aangepaste Wet hergebruik overheidsinformatie. De herziening van deze richtlijn dient barrières, voornamelijk voor het midden- en kleinbedrijf, weg te nemen die toegang tot publieke databronnen bemoeilijken.

¹ Global open data index omtrent toegankelijkheid Handelsregisters: <https://index.okfn.org/dataset/companies/>

²PSI-Directive press release: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-525_en.htm en http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-19-1935_nl.htm

De richtlijn maakt expliciet dat publieke organisaties geen voorbehoud maken op het Databankenrecht om hergebruik van publieke registers te voorkomen. Dit maakt dus duidelijk dat een Databankenrecht hergebruik van het Nederlandse Handelsregister niet in de weg mag staan. Daarnaast is in de richtlijn een lijst met high value datasets opgenomen, waaronder de categorie ‘company and company ownership’. Dit betekent dat informatie over bedrijven en eigenaarschap van bedrijven gratis als open data aangeboden dient te gaan worden via Application Programming Interfaces (API’s).

De Europese Unie doet dit om de ‘digital single market’ te versterken. Wanneer alle EU-lidstaten dezelfde datasets als open data beschikbaar stellen dan kunnen binnen de gehele Europese Unie toepassingen en analyses gemaakt worden met onder andere data uit Handelsregisters. Dit bevordert tevens de rechtszekerheid van eenieder die zaken wil doen met ondernemingen uit andere Europese lidstaten.

Daarnaast heeft de Europese Unie met de Vierde Europese Anti-Witwasrichtlijn voorgesteld dat alle lidstaten een openbaar Ultimate Beneficial Ownership (UBO) register opstellen. In Nederland zal dit register beheerd gaan worden door de Kamer van Koophandel en hoewel het een publiek register moet zijn, is nog niet bekend of het register ook gratis en als open data toegankelijk zal zijn.³

Een open UBO-register zou er juist toe leiden dat deze zo goed mogelijk gebruikt kan worden door onderzoekers en journalisten om fraude, corruptie en witwassen op te sporen. Het Open Government Partnership, een multilaterale organisatie waar Nederland lid van is, adviseert dan ook om het UBO-register als open data te ontsluiten.⁴ Ook de nieuwe PSI-Directive verplicht het ontsluiten van ‘company ownership’ als open data. Zonder een Open Handelsregister is dit UBO-register waardeloos, omdat deze twee databronnen aan elkaar gekoppeld dienen te zijn om onderzoek goed mogelijk te maken.

Privacy kan worden gewaarborgd

Uiteraard is het waarborgen van de privacy bij het als open data ontsluiten van het Handelsregister van groot belang. De eerste stappen zijn reeds gezet: het Burgerservicenummer van zzp’ers wordt verwijderd uit het btw-nummer en privéadressen en telefoonnummers van zzp’ers worden afgeschermd.⁵ In haar rapport ‘Het handelsregister en open data’ stelt de KvK dat ze het Handelsregister niet kunnen ontsluiten vanwege privacy. Echter, in de contra-expertise van dat rapport van de TU Delft wordt echter gesteld dat de KvK daarin uit was gegaan van de meest vergaande variant.⁶

Om het ontsluiten wel mogelijk te maken zou de KvK gegevens van het Handelsregister kunnen ontsluiten van data die niet rechtstreeks te herleiden zijn tot een persoon, dus zonder eenpersoonszaken en personenvennootschappen. Bezwaren zoals het recht op privacy en de zorgen bij zzp’ers worden zodoende aan

³ Kamer van Koophandel en het UBO-register: <https://www.kvk.nl/over-kvk/dit-doen-we/registreren/>

⁴ Open Government Partnership en het UBO-Register: <https://www.opengovpartnership.org/theme/beneficial-ownership>

⁵ Nieuwsberichten over BSN in BTW nummers en afschermen gegevens zzp’ers:

<https://www.nu.nl/internet/5639996/belastingdienst-mag-bsn-vanaf-2020-niet-meer-in-btw-nummer-verwerken.html>

en <https://www.security.nl/posting/601118/KvK+stopt+met+verkoop+van+namen+en+adressen+zzp%27ers>

⁶ KvK onderzoek naar open data: <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=836129cf-b279-486a-b276-89d2aa4b4302&title=Het%20handelsregister%20en%20open%20data.pdf> en TU Delft contra-expertise:

[https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=ba60ed97-a661-4042-b767-](https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=ba60ed97-a661-4042-b767-94d932965191&title=Ontsluiten%20handelsregister%20met%20open%20data%20nader%20belicht.pdf)

[94d932965191&title=Ontsluiten%20handelsregister%20met%20open%20data%20nader%20belicht.pdf](https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=ba60ed97-a661-4042-b767-94d932965191&title=Ontsluiten%20handelsregister%20met%20open%20data%20nader%20belicht.pdf)

de voorkant weggenomen. Op dit moment kan echter eenieder overigens toegang krijgen tot alle gegevens in het Handelsregister zonder deze belangrijke waarborgen. Wij vinden het daarom opmerkelijk dat de Kamer van Koophandel de huidige situatie bij verkoop wel redelijk vindt om deze persoonsgegevens te verstrekken, maar niet de stap naar open data wil maken.

Tot slot heeft de Kamer van Koophandel momenteel belang bij het verkopen van data uit het Handelsregister en door dit verdienmodel minder belang bij het beschermen van de privacy van personen. Wanneer het Handelsregister gratis en als open data beschikbaar komt, dan is er ruimte om de privacy van zzp'ers optimaal te beschermen. De KvK kan standaard aangeven dat zzp'ers niet lastiggevalen worden met spam of telefoontjes voor verkoop, tenzij ze hier zelf toestemming voor gegeven hebben. Misbruik van het Open Handelsregister voor spam moet daarnaast gehandhaafd en aangepakt worden.

Op naar een Open Handelsregister

Namens de vele hergebruikers van open data in Nederland roepen wij uw Kamer op om te voorkomen dat het Nederlandse Handelsregister achter slot en grendel komt dankzij toepassing van het Databankenrecht. Het als open data beschikbaar stellen van het Handelsregister vereist een ander financieringsmodel van de KvK vanuit algemene middelen, maar biedt uiteindelijk legio mogelijkheden voor maatschappelijke en economische controleerbaarheid en innovatie die de verloren inkomsten ruimschoots compenseert.

Met vriendelijke groet,
Tom Kunzler

Adjunct-directeur
Open State Foundation

Over Open State Foundation

Open State Foundation werkt als onafhankelijke stichting aan digitale transparantie door publieke informatie als open data beschikbaar te krijgen en deze toegankelijk te maken voor hergebruikers. We zijn ervan overtuigd dat dit de democratie versterkt en wezenlijke maatschappelijke en economische waarde creëert. We richten ons namens hergebruikers voornamelijk op data rondom verkiezingen, besluitvorming, geldstromen en prestaties van de publieke sector.